

O B S A H

Str.

ÚVOD A METODICKÉ POZNÁMKY KE STUDIU	3
1. VZTAH PŘEDMĚTU K HRANIČNÍM DISCIPLÍNÁM	5
1.1. Psychologie obecná	5
1.2. Psychologie vývojová	6
1.3. Psychologie pedagogická	7
1.4. Psychologie sociální	7
1.5. Psychologie osobnosti	8
1.6. Psychologie práce	8
1.7. Sociologie	9
1.8. Pedagogika	9
2. PSYCHOLOGIE ČTENÁŘE A UŽIVATELE INFORMACÍ ...	12
2.1. Definice pojmu "čtenář" a "uživatel informací"	13
2.2. Pojem a druhy čtenářského a uživatelského prostředí	15
2.2.1. Informační prostředí	16
2.2.2. Intrapersonální a interpersonální informační prostředí	16
2.2.3. Funkce informačního prostředí	17
2.2.4. Skupiny	18
2.2.5. Organizace skupinového života	22
2.2.6. Konflikt a jeho řešení	23
2.3. Působení četby	25
2.4. Čtenářské návyky	26
2.5. Psychologické zvláštnosti dětského a dospívajícího čtenáře	30
2.5.1. Věkové zvláštnosti dětí a mládeže	30
2.5.2. Stručná charakteristika věkových stupňů	33
2.5.3. Socializace jedince	43

2.6.	Psychologické zvláštnosti dospělého čtenáře ..	45
2.6.1.	Období do 30 let, 30-45, 45-60, od 60 let	45
2.6.2.	Výrazné rysy osobnosti dospělého člověka	46
	A) Temperament	49
	B) Charakter	53
	C) Schopnosti	56
	D) Vůle	57
	E) Motivace	60
3.	PEDAGOGIKA ČTENÁŘE A UŽIVATELE INFORMACÍ	67
3.1.	Pedagogická psychologie dospělých	67
3.1.1.	Motivace učení a vzdělávání dospělých	68
3.1.2.	Proces učení	69
3.1.3.	Vnímání	71
3.1.4.	Představitivost	72
3.1.5.	Paměť	73
3.1.6.	Pozornost	80
3.1.7.	Myšlení	86
3.2.	Didaktické zásady	90
3.2.1.	Zásada uvědomělosti a aktivity	91
3.2.2.	Zásada názornosti	92
3.2.3.	Zásada přiměřenosti a přístupnosti	94
3.2.4.	Zásada trvalého osvojování poznatků	94
3.2.5.	Zásada soustavnosti a plánovitosti	95
3.3.	Metodika samostatného studia	95
3.3.1.	Předpoklady samostatného studia	96
3.3.2.	Zásady samostatného studia	99
3.3.3.	Zásady samostatné práce s knihou	101
3.3.4.	Etapy při řešení úkolu	107
3.3.5.	Zásady mentální hygieny	108
4.	METODY PŮSOBENÍ NA ČTENÁŘE A UŽIVATELE	111
4.1.	Metody individuálního působení	111
4.1.1.	Rozhovor se čtenářem	112
4.1.2.	Řízení četby	112

	Str.
4.1.3. Informatická výchova	116
4.1.4. Individuální plán četby	118
4.1.5. Čtenářské listy	119
4.1.6. Adresní informace	119
4.1.7. Bibliograficko-informační služba	122
4.2. Metody skupinového působení na čtenáře a uživatele	124
4.2.1. Předčítání	125
4.2.2. Beseda	125
4.2.3. Diskuse	127
4.2.4. Vyprávění a výklad	128
4.2.5. Přednáška	129
4.2.6. Literární večer, matiné, pásmo	131
4.2.7. Knihovnická lekce	132
4.2.8. Čtenářské konference	133
4.2.9. Zábavné formy práce	133
4.2.10. Práce s aktivisty	134
4.2.11. Exkurze	135
4.2.12. Výstavy	136
4.2.13. Knihovnické plakáty a nástěnky	137
5. KATEGORIE ČTENÁŘŮ A UŽIVATELŮ INFORMACÍ	138
5.1. Kategorie podle věku čtenářů	139
5.2. Kategorie podle stupně dosaženého vzdělání ...	140
5.3. Kategorie podle profese	141
5.4. Kategorie podle stupně společenského významu práce čtenáře a uživatele	144
5.5. Diferenciace služeb a diferenciací čtenářů ...	144
5.6. Informační profily	146
5.6.1. Postup při vytváření informačních profilů	148
6. METODIKA VÝZKUMU V PRAXI INFORMAČNÍCH INSTITUCÍ	150
6.1. Projekt výzkumu	151
6.2. Stručná charakteristika některých metod vý- zkumu čtenářů a četby	158
6.2.1. Pozorování a rozhovor	158

	Str.
6.2.2. Rozhovor	159
6.2.3. Dotazník	162
6.2.4. Anketa	166
6.2.5. Obsahová analýza	167
6.2.6. Analýza statistické evidence	168
7. SEZNAM LITERATURY KE STUDIU	170
7.1. Literatura povinná	170
7.2. Literatura doporučená	170
Příloha č. 1	173
Příloha č. 2	181
Příloha č. 3	187

